

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по дочірньому підприємству "Калинівський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

"23" жовтня 2024 року

с. Павлівка Хмельницького району
Вінницької області

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі ВОКСЛП "Віноблагроліс") від "16" жовтня 2024 року № 486), начальником відділу лісового господарства ВОКСЛП «Віноблагроліс» Богданом ВАСЮТОЮ, директором дочірнього підприємства "Калинівський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" (далі ДП "Калинівський райагроліс" - Сергієм НАБОРСЬКИМ, лісничим ДП "Калинівський райагроліс" Миколою МАКОВЕЄМ в період з 22.10 по 23.10.2024 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Калинівський райагроліс" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Калинівський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування								категорія лісу	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Калинівська діляниця															
9	2	24.6	(2)	5.0	10ДЗ	73	0.70	I	24	30	305	3	судинний мікоз дуба	5	
18	14	4.5		4.5	10СЗ	61	0.70	1А	26	32	410	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
18	15	4.4		4.4	10СЗ	61	0.70	1А	24	32	365	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
18	29	8.5		8.5	10СЗ	65	0.80	1А	26	32	435	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
22	6	10.5		10.5	6ДЗ2БП2ГЗ+ОС	73	0.70	I	23	20	221	3	судинний мікоз дуба, некроз граба, трутовики	10	
25	15	9.6		9.6	10СЗ	56	0.80	1А	23	26	380	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
25	16	5.5		5.5	10СЗ	56	0.70	1А	24	28	350	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	10	
30	3	7.5		7.5	4ДЗ4ЛПД2ОС+БП+ЧШ	100	0.70	2	24	32	300	3	судинний мікоз дуба, кореневі та стовбурові гнилі, трутовики	10	
31	11	1.0		1.0	10СЗ	58	0.60	1А	23	28	295	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
31	16	3.5		3.5	10СЗ+ГЧ	58	0.70	I	22	24	320	3	малий та великий соснові лубоїди, златки, стовбурові гнилі	5	
31	17	2.8		2.8	10СЗ	58	0.70	I	22	24	325	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	10	
31	36	4.9		4.9	10СЗ	58	0.70	1А	23	28	340	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
35	52	2.9		2.9	9БП1ОС	75	0.70	2	24	32	230	4	бактеріальна водянка, кореневі та стовбурові гнилі, трутовики	10
36	9	4.2		4.2	10СЗ	42	0.80	1Б	22	22	360	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
36	22	4.3		4.3	8СЗ1ЯЛЕ1АКБ	42	0.80	1Б	21	24	330	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	10
37	31	4.0		4.0	10СЗ	55	0.80	1А	24	28	410	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
39	17	3.5		3.5	9СЗ1ЯЛЕ	46	0.80	1Б	24	24	410	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	5
39	27	1.2		1.2	9СЗ1ЯЛЕ+БП	46	0.75	1Б	23	24	365	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф, бактеріальна водянка, трутовики	5
40	18	1.9		1.9	5СЗЗЯЛЕ1ВЛЧ1АКБ	46	0.90	1А	20	24	330	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	10
40	25	6.7	(1)	5.0	9СЗ1БП	46	0.70	1А	20	22	285	4	малий та великий соснові лубоїди, златки, бактеріальна водянка	5
41	4	4.7		4.7	9СЗ1БП	43	0.80	1	18	22	270	4	малий та великий соснові лубоїди, бактеріальна водянка, трутовики	5
43	18	5.7		5.7	8СЗ1АКБ1ВЛЧ	55	0.60	1А	22	26	250	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	10
43	20	2.6		2.6	10СЗ	56	0.70	1А	24	28	350	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
45	22	1.3		1.1	7СЗЗЯЛЕ+БП	46	0.60	1Б	23	24	270	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	5
46	17	5.0		5.0	8СЗ1ЯЛЕ1БП	46	0.85	1А	20	24	365	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	5
46	19	2.1		2.1	10СЗ+БП+ВЛЧ	46	0.60	1Б	22	24	273	4	малий та великий соснові лубоїди, бактеріальна водянка, трутовики	5
46	21	6.8		6.8	8СЗ2БП+ВЛЧ	46	0.70	1Б	22	24	300	4	малий та великий соснові лубоїди, бактеріальна водянка, трутовики	5
48	4	1.6		1.3	10ЯЛЕ	30	0.90	1А	14	14	260	4	короїд типограф, златки	5
49	3	2.1		2.1	9СЗ1ЯЛЕ	44	0.80	1Б	22	22	352	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	10
49	5	7.0		7.0	5СЗ2ВЛЧ2ЯЛЕ1БП	44	0.85	1Б	22	22	305	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф, бактеріальна водянка, трутовики	10
59	15	1.4		1.4	10СЗ	73	0.75	1	26	30	400	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
60	3	1.5		1.5	9СЗ1ЯЛЕ	55	0.75	1А	24	30	380	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	5
60	5	8.0		8.0	8СЗ2ЯЛЕ	55	0.80	1Б	26	30	470	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф	5
67	12	15.0		15.0	8ВЛЧ(40)2ВЛЧ(30)	40	0.80	2	17	20	180	3	променевий трутовик, вільхова златка	5
67	16	5.1		5.1	10ВЛЧ	55	0.80	1	23	26	280	3	променевий трутовик, вільхова златка	5
ВСЬОГО ВСР:				164.1										

Загальна обстежена площа по ДП "Калинівський оаіагроліс" складає 164.1 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по ДП "Калинівський райагроліс":

- малий та великий соснові лубоїди - 116.8 га;
- короїд типограф - 1.3 га;
- судинний мікоз дуба - 23.0 га;
- кореневі гнилі та стовбурові гнилі - 20.1 га;
- бактеріальна водянка БП - 2.9 га;

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*). Ялина європейська (ЯЛЕ) відпрацьована короїдом типографом (*Ips typographus*) та комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев. Більшість дерев СЗ та ЯЛЕ відносяться до сухостою минулих років (VI-та категорія стану), але разом з тим - зустрічаються дерева що всохли в поточному році (V-та категорія стану). Такі дерева характеризуються зміною забарвлення глищі до рудого, відпрацьовані стовбуровими шкідниками, в наявності часткове опадання кори, дерева зі зламаними кронами, тощо.

Характер розташування сухостійних дерев поодинокий та груповий (групи по 2 - 3 дерева, але зустрічаються і до 5 - 6 дерев. Поодинокі є всихаючі дерева (IV-та категорія стану): крони дуже ажурні, хвоя має забарвлення від світло-зеленого до жовтувато-зеленого, дерева з всиханням крони більше 2/3 периметру, з раковими утвореннями (рак сірянка), з механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап більше 2/3 периметру, тощо. Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 2 до 3 шт. на м² до 5 - 7 шт. на м². Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються слабким (до 5%) та середнім ступенем пошкодження (до 10%), в наявності також сухостійні дерева, зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Обстежені насадження листяних порід з головною породою дуб звичайний (ДЗ) (кв. 9 вид. 2 на пл. 5.0 га; кв. 22 вид. 6 на пл. 10.5 га; кв. 30 вид. 3 на пл. 7.5га) характеризуються переважно поодиноким характером всихання, слабого ступеню пошкодження (до 10%). Основними патологіями, що призводять до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, некроз граба, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибкові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламні гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Також листяні породи дерев вражені кореновими та стовбурними гнилями, які викликаються комплексом різних причин: дерева вільхи чорної (ВЛЧ) від трутовика променевого (*Inonotus radiatus*) та вільхової златки (*Dicercia alni*) (кв. 67 вид. 12 на пл. 15.0 га; кв. 67 вид. 16 на пл. 5.1 га); дерева берези повислої (БП) від бактеріальної водянки та трутовика справжнього (*Fomes fomentarius*), дерева осики (ОС) від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*) (кв. 35 вид. 52 на пл. 2.9 га).

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різних – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу дуба (офіостомоз). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження стовбурових шкідників, корневих і стовбурових гнилей, та відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 164,1 га у 2025 році

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони ДП "Калинівський райагроліс". На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки не розпочаті.

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. Для недопущення розповсюдження корневих і стовбурових гнилей та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСР) необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Вінобагроліс";
- 4-й - ДП "Калинівський райагроліс" ВОКСЛП "Вінобагроліс"

ПІДПИСИ:

Завідувач сектору нагляду, обліку та прогнозу філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

Віталій СТЕГНЯК

Начальник відділу лісового господарства ВОКСЛП
«Вінобагроліс»

Богдан ВАСІЮТА

Директор ДП "Калинівський райагроліс"

Сергій НАБОРСЬКИЙ

Лісничий ДП "Калинівський райагроліс"

Микола МАКОВЕЙ